

Kviečiame prisidėti kas kuo gali

Visus, neabejingus Tėvynei ir savo gimtinei, maloniai kviečiame prisidėti prie rengiamos monografijos: teikti nuotraukų, patiems parašyti straipsnių ar pakalbinti tai daryti kitus, pateikti patarimų ir siūlymų. Taip pat kviečiame finansiškai remti knygos leidimą – be visuomenės supratimo ir pasiaukojimo knygos neįstengsime išleisti, nes didžiąją dalį leidinio sąmatos sudaro neatlygintina parama. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame už pagalbą ir suteiktą paramą. Visi, kuo nors prisidėjusieji ir rėmėjai, bus garbingai įrašyti knygos rėmėjams skirtuose puslapiuose, įvardijant konkretų kiekvieno indėlį. Apie suteiktą ženklėnį indėlį ar paramą bus informuojama visuomenė.

„Lietuvos valsčių“ serijos monografijų rengimo darbus iki maketo sukūrimo leidykla išsipareigoja atlikti savomis ir (ar) skolintomis lėšomis net ir esant nepakankamam finansavimui, tačiau knygos tiražą bus galima spausdinti tik gavus pakankamą paramą ir visą leidinio sąmatinę sumą, t. y. tik užsakovams bei rėmėjams įvykdžius finansinius išsipareigojimus ir faktiškai gavus visas monografijai trūkstamas lėšas.

Viešajai įstaigai „Versmės“ leidyklai už jos vykdomą pelno nesiekiančią veiklą – Lietuvos istorijos ir tradicinės kultūros monografijų serijos „Lietuvos valsčiai“ rengimą bei su tuo susijusią mokslinę veiklą – 2004 m. yra suteiktas paramos gavėjo statusas, todėl knygos leidybai galite skirti ne tik minėtą, bet ir savo 2 proc. pajamų mokesčio paramą.

Finansinę paramą knygai galima pervesti VŠĮ „Versmės“ leidyklai, kodas 122732630, į atsiskaitomąją sąskaitą AB „Citadele“ banke LT02729000005467101, nurodant: Parama monografijai „Pagėgiai“, arba perduoti grynaisiais leidyklos buhalterijoje.

„Versmės“ leidyklos adresas:

Geležinkelio g. 6, 02100 Vilnius.

Telefonai: 85 2130623 (ir faksas), 8698 09077.

Leidyklos vadovo Petro Jonušo tel. 8698 20707.

Elektroninio pašto adresas leidykla@versme.lt,

leidyklos internetinė svetainė www.versme.lt.

Lankstinukas parengtas 2013-ųjų birželį.

Kasmet pavasarį prasidedantis potvynis ilgam įkalina Pagėgių gyventojus savo namuose.

Tolumoje matyti Tilžės (Sovetsk) kaminai. *Igno Inciaus nuotr.*

Pagėgių evangelikų liuteronų bažnyčia, pastatyta 1933 m., patyrė daug permainų – sovietiniais laikais joje buvo įrengtas grūdų sandėlis, kino teatras, kol galiausiai 1989 m. maldos namai buvo grąžinti parapijai. *Igno Inciaus nuotr.*

Pavasario potvynis ties geležinkeliu Tilžė–Klaipėda. *Igno Inciaus nuotr.*

Kelias veda į Būbliskės dvaro parką, kurio didžiausia įžymybė – prie upelio lapojantis beveik 3,92 m apimties bukas. Sprendžiant pagal dydį, medis gali būti pasodintas bene prieš porą šimtmečių. *Igno Inciaus nuotr.*

L I E T U V O S V A L S Č I A I

Pagėgių senoji medinė architektūra (dab. Vytauto gatvė). *Igno Inciaus nuotr.*

Pagėgiai

Maloniai kviečiame būti rengiamos naujos „Pagėgių“ monografijos bendraautoriais, talkininkais, rėmėjais

Skulptūra – akmenyje iškalta motina, ant rankų laikanti kūdikį ir simbolizuojanti Didžiąją Lietuvą, prie savęs priglaudusią Mažąją Lietuvą, – Pagėgiuose iškilo 2005 m. Skulpt. Steponas Juška. Svetlanos Jašinskienės nuotr.

Istorijos šaltiniai teigia, kad pirmųjų pagėgiškių gyvenimo pėdsakų reikėtų ieškoti ant vadinamojo Pagėgių kalno, kur stovi technikos istorijos paminklu laikytinas senasis vandens bokštas. Igno Inciaus nuotr.

Pagėgiuose iki šiol yra išlikę nemažai dar prieš karą vokiečių statytų raudono mūro pastatų, pasižymičių ypatingu patvarumu. Igno Inciaus nuotr.

Rengiama „Pagėgių“ monografija papildys „Lietuvos valsčių“ seriją – unikalų 100-tomį Lietuvos istorijos rašto paminklą

„Lietuvos valsčių“ monografijų seriją nuo susikūrimo 1994 m. leidžia „Versmės“ leidykla – visą istorinę biblioteką apie Lietuvos miestus ir miestelius bei jų aplinkinius kaimus, dvarus, vienkiemius, to krašto gamtą, istoriją, kultūrą, žymius žmones ir jų likimus.

Monografija „Pagėgiai“ ne tik papildys jau išleistus spaudinius apie Pagėgių kraštą, bet ir išplės supratimą apie šio unikalios krašto istoriją, taps 100-tomio „Lietuvos valsčių“ istorijos paminklo dalimi. Tai bus unikalus kelių dešimčių autorių rengiamas didelės apimties – daugiau nei 1 000 puslapių – leidinys, pasakojantis apie Pagėgių krašto gamtos, kraštovaizdžio pokyčius, savitą ir unikalų šio pasienio regiono kultūrą bei istoriją nuo seniausių laikų iki šių dienų.

Didžiulis autorių kolektyvas, suburtas iš mokslininkų –

istorikų, geografų, biologų, kalbos tyrinėtojų, taip pat tautosakininkų, kraštotyrininkų, žurnalistų, rašytojų, pedagogų, muziejininkų, savivaldos specialistų, tautodailininkų, kulinarinio paveldo žinovų – po kruopelę Lietuvos archyvuose, muziejuose ir žmonių prisiminimuose rinks dar išlikusius Pagėgių krašto istorijos perlus, kaups faktus, nuotraukas, dokumentų kopijas apie šį kraštą.

Taigi monografija „Pagėgiai“ bus unikalus šio pasienio regiono, kuris visada stengėsi išlaikyti savo istorinę savastį, leidinys, nušviesiantis ne tik sudėtingą šios buvusios Mažosios Lietuvos dalies istoriją.

Monografijoje bus pasakojama apie pagėgiškių santykius su valdžios, savivaldos institucijomis, šio krašto žmonių išgyvenimus karų, pokario ir įvairių permainų laikotarpiais, etnines tradicijas, šeimos buitį ir papročius, prietarus, tikėjimus, virtuvės paslaptis, tautodailę, liaudies medicinos išmintį ir pan.

Daug dėmesio bus skiriama 1307 m. pirmą kartą paminėto Pagėgių miestelio istorijai. Bus tyrinėjami ne tik Pagėgių, bet ir gretimų gyvenviečių bei kaimų praeities ekonominiai, ūkio, amatų ir verslo aspektai, jų pokyčiai amžių bėgyje.

Monografijoje nemažai straipsnių bus skirta laiko padiktuotiems architektūros, demografijos pokyčiams, senųjų vietos gyventojų ir naujakurių, žymių krašto žmonių gyvenimui, jų darytai įtakai valstybės kultūrai ir nepriklausomybės siekiams.

Remiantis gyventojų prisiminimais, vietos kraštotyrininkų ir ekspedicijos dalyvių surinkta medžiaga, mokslinėmis studijomis, archyvų dokumentais, spaudoje skelbtais straipsniais, „Pagėgių“ monografijoje bus įamžintas šio Lietuvos krašto likimas.

2013 m. liepo 1–7 d. rengiama monografijos autorių ir bendradarbių kompleksinė mokslinių lokaliųjų tyrimų ekspedicija į Pagėgių kraštą.

Ekspedicijos metu istorikai, gamtos ir kalbos mokslų specialistai, etnologai, žurnalistai ir kitų sričių žinovai lankysis pas vietos gyventojus, rinks archyvinę medžiagą, istorines nuotraukas, užrašys pasakojimus apie žmonių gyvenimą ir likimus, prisiminimus, tautosaką, net legendas ir anekdotus, gyvenimo išmintį ir patirtį permainų metu, kovų už laisvę, nepriklausomybę faktus.

„Versmės“ leidykla maloniai kviečia kultūros ir kitas įstaigas, seniūnijas, aktyvius kraštiečius kultūrininkus, rėmėjus, visus rašančiuosius padėti monografijos rengėjams surinkti kuo daugiau įdomios, vertingos informacijos „Pagėgių“ monografijai, kuri bus gražus rašytinis paminklas šiam kraštui ir jo žmonėms. To paminklo nesukursime be Jūsų visų pagalbos ir paramos.

Monografijos „Pagėgiai“ vyriausiasis redaktorius ir sudarytojas
Edmundas Incius, tel. 8656 15026
elektroninis paštas incius.edmundas@gmail.com